

Voorzitter, college, collega-raadsleden en toehoorders,
Vandaag spreken we over de Begroting 2026, de laatste begroting van deze coalitieperiode. De bespreking van de begroting is altijd een belangrijk moment, want dit document bepaalt niet alleen wat we volgend jaar doen, maar ook hoe financieel sterk Zeist de komende jaren blijft.

Laat ik beginnen met een compliment aan het college en de ambtelijke organisatie: er ligt een degelijk en overzichtelijk stuk, dank daarvoor.

De cijfers voor 2026 en 2027 zijn sluitend en de keuzes van dit college zijn helder. Maar eerlijk is eerlijk: achter dat positieve beeld schuilt een grote uitdaging.

Vanaf 2028 lopen we tegen een structureel tekort van ongeveer 2 miljoen euro per jaar aan. Dat is geen incident, dat is een structureel probleem dat vraagt om structurele oplossingen.

Realisme boven wensdenken

Het CDA Zeist wil hier realistisch over zijn: deze begroting is nu nog gezond, maar dat kan snel veranderen. De kosten voor zorg, jeugdhulp en maatschappelijke ondersteuning stijgen en de rijksbijdragen zijn onzeker. Daarbovenop komen forse investeringen in gebouwen, duurzaamheid en leefomgeving. Allemaal belangrijk, maar ze drukken wel zwaar op onze financiële ruimte.

Daar komt nog iets bij: de herijking van het gemeentefonds en de onzekerheid over rijksmiddelen na 2026. Dat risico is letterlijk benoemd in de begroting en kan grote gevolgen hebben voor onze financiële positie van onze gemeente.

Daarom is het cruciaal dat we nu al nadenken over hoe we die tekorten vanaf 2028 gaan opvangen. Wachten tot het zover is, is geen optie. We moeten scenario's klaar hebben liggen: wat doen we als Den Haag niet levert? Waar kunnen we besparen zonder de sociale basis aan te tasten? En hoe houden we de lokale lasten voor onze inwoners draaglijk? Alleen als we daar nu werk van maken, blijven we zelf aan het stuur.

Bezuinigen: beschermen wat belangrijk is

In deze begroting staan verschillende bezuinigingen en ombuigingen. Sommige zijn logisch en verstandig: efficiënter werken, beter samenwerken en kritisch kijken naar wat we écht nodig hebben. Ook een verhoging van de toeristenbelasting valt te verdedigen: bezoekers dragen dan eerlijker bij aan de kosten die ze veroorzaken.

Maar er zijn ook keuzes die pijn doen. Voorbeelden hiervan zijn de aangekondigde bezuiniging van € 100.000 op kunst en cultuur en de € 20.000 op jeugdsportsubsidies. Dat zijn bedragen die direct voelbaar zijn bij onze verenigingen en instellingen en daarmee indirect voor onze inwoners.

En juist daar zit onze kracht: in het verenigingsleven, in vrijwilligerswerk, in buurtinitiatieven.

Daarom zegt het CDA Zeist: snijd niet in de voorkant om de achterkant te betalen. Bescherm de sociale basis, zorg dat inwoners elkaar kunnen blijven ontmoeten en ondersteunen, en blijf investeren in wat Zeist sterk maakt: samenhang, gemeenschapszin en betrokkenheid.

De brede maatschappelijke basis versterken

Voorzitter, als we de cijfers doorbladeren, zien ook dat de druk op onze maatschappelijke basis toeneemt.

We bezuinigen op wijkontwikkeling, we versoberen in het groenonderhoud, en we vragen steeds meer inzet van vrijwilligers. Dat kan even, maar niet eindeloos.

Voor het CDA Zeist is de vraag: hoe zorgen we ervoor dat de burgerkracht in onze dorpen en wijken behouden blijft? Want dáár zit het echte kapitaal van Zeist niet in stenen of cijfers, maar in mensen die zich inzetten voor elkaar.

Daarom roepen wij het college op om in de Voorjaarsnota duidelijk te laten zien hoe de bezuinigingen in de wijken worden opgevangen. En om daarbij niet alleen naar geld te kijken, maar naar menselijke draagkracht.

Want een sterke gemeenschap is de beste verzekering tegen een zwakke toekomst.

Over lasten: matig, eerlijk en uitlegbaar

Dan de lokale lasten. Het CDA Zeist vindt dat we altijd voorzichtig moeten zijn met belastingverhogingen. De OZB-verhoging vanaf 2027 is te begrijpen in het licht van de financiële uitdagingen, maar die moet wél uitlegbaar blijven. Inwoners moeten zien dat hun bijdrage daadwerkelijk ten goede komt aan hun leefomgeving, aan de voorzieningen in hun buurt, aan de kwaliteit van onze gemeente.

Daarom pleiten wij ervoor om elke lastenverhoging te koppelen aan concrete doelen. En als de toeristenbelasting stijgt, moet dat niet naar algemene middelen gaan, maar juist naar sectoren die toerisme mogelijk maken zoals kunst & cultuur, evenementen en erfgoed.

De extra honderdduizend euro uit de toeristenbelasting vloeit nu in de algemene middelen, terwijl op cultuur precies datzelfde bedrag wordt bezuinigd.

Dat is niet in balans. Laten we zorgen dat wie bijdraagt aan de aantrekkelijkheid van Zeist, daar ook iets van terugziet.

Graag hoor ik hierover een reflectie van het college.

Vooruitzien naar 2028 en verder

Voorzitter, het CDA wil dat Zeist financieel gezond blijft niet alleen nu, maar ook over vier, vijf, tien jaar.

Daarom vraag ik het college om bij voorjaarsnota de volgende punten uit te werken:

1. Werk scenario's uit voor 2028 en 2029. Zo weten we wat we te doen hebben bij verschillende uitkomsten van het rijksbeleid en voorkomen we dat we straks ad hoc moeten reageren.
2. Voer een 'stoplichttoets' in voor nieuwe investeringen. Projecten met duidelijke maatschappelijke meerwaarde en financieel rendement gaan voor; andere kunnen mogelijk wachten.

Graag hoor ik of het college dit kan toezeggen?

Slot: waar het CDA ZEIST voor staat

Voorzitter, Zeist staat er vandaag goed voor. Onze reserves zijn sterk, ons weerstandsvermogen is hoog.

Maar juist omdat het goed gaat, moeten we nu keuzes maken om zo te voorkomen dat de nieuwe coalitie weer naar onze inwoners moeten gaan voor het voeren van een bezuinigingsdialoog.

Wij willen geen gemeente zijn die elk jaar achter de feiten aanloopt. Wij willen een gemeente zijn die haar plannen realistisch maakt, haar financiën op orde houdt, en die doet wat ze zegt.

Wij willen een Zeist waar cultuur, sport en verenigingen niet de sluitpost zijn, maar de ruggengraat van onze samenleving. Waar lasten eerlijk worden verdeeld. En waar afspraken niet vrijblijvend zijn, maar een kwestie van betrouwbaarheid en respect.

De financiële degelijkheid van Zeist is niet alleen een kwestie van cijfers, maar van keuzes. Keuzes die laten zien wat we écht belangrijk vinden: onze inwoners, onze verenigingen, onze toekomst.

Dat is waar het CDA Zeist voor staat: degelijk, fatsoenlijk en toekomstgericht.

Dank u wel.